

INTERNATIONAL UNIVERSITY OF SARAJEVO
Internacionalni univerzitet u Sarajevu

No. IUS-SENAT-11-2488-3/2014

STUDY RULES
FOR THE THIRD STUDY CYCLE

2014

Pursuant to Article 48, paragraph 1 of the Law on Higher Education („Official Gazette of Sarajevo Canton“, issue No. 42/13 – Revised Version), upon the approval of IUS Board of Trustees, the Senate of the International University of Sarajevo on its regular session held in Sarajevo on August 25th, 2014 brought the following

STUDY RULES FOR THE THIRD STUDY CYCLE

I GENERAL PROVISIONS

Article 1

The Study Rules for the Third Study Cycle at the International University of Sarajevo (**hereinafter: the Rules**) specify the organization and delivery of the third cycle studies, in particular: enrollment in the third study cycle, procedures for carrying out examinations and research, procedure of registration, examination and defense of the doctoral dissertation, the procedure of graduation ceremony and conferment of the degree of Doctor of Philosophy (Ph.D.), as well as any other matters significant for the realization of studies for acquiring the scientific / artistic title of Doctor of Philosophy (Ph.D.) at the International University of Sarajevo.

Article 2

Any study program which entitles its graduate to a PhD degree is considered to be the third study cycle, in accordance with the Law, these Rules and the Book of Rules on Using Academic Titles and Acquiring Scientific and Professional Titles at Higher Institutions in Sarajevo Canton.

Article 3

The third study cycle courses are delivered in accordance with study rules based on the European Credit Transfer System (ECTS) and the Law, through scientific-research/artistic-research activities and study courses.

II ENROLLMENT IN THE THIRD STUDY CYCLE

Article 4

- 1) Enrollment in the Third Study Cycle is conducted on the basis of a public announcement published by the International University of Sarajevo (hereinafter IUS), upon the decision by the IUS Senate.
- 2) Faculty Councils propose student quota based upon the proposal of program coordinators in coordination with the IUS Graduate Council by the March of each year.
- 3) By the end of April of each year, Senate decision on proposed quotas is sent to the Ministry of Education, Science and Youth of the Sarajevo Canton (hereinafter Ministry) for the final approval.
- 4) After receiving approval for the quotas from the Ministry, public announcement for enrolment is published in media and at IUS web site.

Article 5

- 1) Candidates who have completed the second cycle study program, or master study program prior to introduction of the Bologna three-cycle-study system in the scientific/artistic field which is relevant to study program degree, are eligible to enroll.
- 2) Foreign citizens are eligible to enroll in the Third Study Cycle under the same conditions as citizens of Bosnia and Herzegovina, in accordance with the Law.
- 3) Further conditions and criteria for enrollment of candidates are determined by the IUS Senate, upon proposals by the relevant Faculty Council.

Article 6

- 1) To be eligible to enroll in the third study cycle, candidates should have an excellent command of English language, both written and spoken. Candidates prove their English language proficiency:
  - a) with a certain number of points accrued in the international English language proficiency examinations (TOEFL, IELTS), with the minimum score:
    - TOEFL Paper-based (minimum 500),
    - IBT Internet-Based TOEFL (minimum 70),
    - IELTS Academic (minimum 6.0)

Students achieving a required pass mark from any of these exams may apply to the ELS Administration with the Original Score Sheet. The validity period for these scores is as stated on the Score Sheet.
  - b) Students holding a high school BA/MA diploma from native English speaking countries,
  - c) Holding proof of having completed one academic year at an English medium university,
  - d) The following high-school diploma holders:
    - AICE diploma*: Cambridge Advanced International Certificate of Education
    - IB diploma*: International Baccalaureate
  - e) Students who are native English speakers,
  - f) Students who successfully passed the Proficiency Exam which is organized at the University prior to the commencement of each academic year.
- 2) Students who hold **FCE certificate** with a minimum grade **B2** can directly sit for ELS Proficiency exam.

Article 7

- 1) Guest students are exempted from obligations in Article 6, upon a decision of the relevant Faculty Council.
- 2) Students who have not passed any of the above mentioned English language assessments, and who have not been exempt according to provisions set in the previous paragraph, may attend the preparatory English language classes at ELS and sit for the English language examination (Proficiency exam) after completion of the ELS course.

Article 8

- 1) The following documents should be submitted to Student's Affairs Officer for second and third cycle of study (hereinafter: Graduate Student's Affairs Officer) before the announced deadline:

B&H Citizens

- CV;
- Originals and certified copies of Master diploma(s), and diploma supplement or transcript(s);
- Copy of bachelor diploma and transcript;
- Decision on recognition of diploma if obtained outside of B&H, or proof that recognition procedure has been initiated;
- CIPS residency certificate;
- Citizenship certificate;
- Birth certificate;
- Medical report (not older than 6 months);
- IUS Application Form (download from www.ius.edu.ba);
- Two passport size pictures;
- TOEFL or IELTS results (if taken);
- Two letters of recommendation; and
- Letter of purpose: Interest in scientific / artistic research field must be clearly specified.

International Students

- CV;
- Originals of Master diploma(s) and diploma supplements or transcript(s), with official translation to Bosnian or English with Apostle or equivalent authentication;
- Copy of bachelor diploma and transcript;
- Decision on recognition of diploma if obtained outside of B&H, or proof that recognition procedure has been initiated;
- Passport copy;
- Police clearance record (officially translated to English or Bosnian language);
- Medical report (not older than 6 months);
- IUS Application Form (download from www.ius.edu.ba);
- Four passport size pictures;
- TOEFL or IELTS results (if taken);
- Two letters of recommendation; and
- Letter of purpose: Interest in scientific / artistic research field must be clearly specified.

- 2) Graduate Student's Affairs Officer is responsible for the completeness of documents in the application.
- 3) Graduate Student's Affairs Officer prepares a file for each applicant which contains copies of:

- a) Master diploma(s) and diploma supplement or transcript(s);

- b) Bachelor diploma and transcript;
- c) IUS Application Form;
- d) TOEFL or IELTS results;
- e) CV,

and sends them to the relevant Faculty Dean offices. Upon the completion of the admission process, Graduate Student's Affairs Officer files the original documentation of the accepted candidates at the Student Affairs Office.

Article 9

- 1) By the day of announcement for enrollment at latest, Faculty Dean appoints admission committees for each of the study programs.
- 2) Admission committees are required to review applications of all candidates, and may invite applicants for an interview. Admission committees submit their reports on admitted candidates to the relevant Faculty Dean and to the Student Affairs Office which compiles all the reports and announces the preliminary list of admitted candidates two days after the application deadline.
- 3) The report has to include two categories of candidates:
  - a) Admitted candidates. If the committee decides that a candidate needs a preparatory program, a list of undergraduate and/or graduate courses and a schedule for the registering and passing these courses is specified;
  - b) Rejected candidates.

Article 10

- 1) Preliminary lists of admitted candidates are publically announced on the IUS notice board and IUS web site.
- 2) If a preparatory program is required, remark to that fact will be noted on the preliminary list of admitted candidates.
- 3) Candidates who believe that the ranking procedure has not been conducted properly can lodge an appeal to the relevant Faculty Dean office.
- 4) In case of previous item, Faculty Dean may ask relevant admission committee to write official report with explanation of criteria used for particular rejection.
- 5) Decision on the appeal is delivered to the appellant and is also published on IUS notice board.

Article 11

- 1) Candidates who had been eligible to enroll, but failed to complete the enrollment procedure by the due date, lose the eligibility to enroll and relevant Faculty Councils may announce a supplementary list of acceptance to fill quotas.
- 2) Students sign the Study Contract with the IUS which specifies their mutual rights and obligations in accordance with the Book of Rules on establishment of the necessary elements of the Study Contract at IUS. These contracts include the proposed preparatory programs for candidates.

Enrollment by transfer

Article 12

- 1) Students in the Third Study Cycle at IUS who want to transfer from one study program to another, or students in the third study cycle at another higher education institutions, are eligible to transfer to an appropriate level of a study program in the third study cycle at IUS, having lodged all the necessary documentation prior to the beginning of the semester and after completing procedure defined in the Law and general acts of IUS.
- 2) Students who have passed examinations at another higher education institution or another study program at IUS can transfer passed exams in accordance to the IUS regulations.
- 3) Students who transfer to IUS from another university must satisfy the same English language requirements as all other students who are enrolling at IUS, set in Articles 6 and 7 of this Rulebook.

III ORGANIZATION OF THE THIRD STUDY CYCLE

Article 13

IUS and its faculties organize and implement third cycle studies in accordance to the study program curricula which are adopted in accordance to the law and IUS regulations.

Article 14

- 1) During the semester students sit for examinations and complete all other assignments (projects, seminar papers), and at the end of the semester they are required to sit for the final examination and/or complete the final project to obtain a mark in the relevant subject.
- 2) The course holder gives the final mark to the students.
- 3) The final mark may be based on on the mid-term examination(s), quizzes, assignments, final examination, and/or assessment of the final project, and on the attendance.
- 4) The students are entitled to have the makeup examination should they not sit for the final examination, or should they fail to achieve the total pass mark (overall grade) in the final examination.

Article 15

- 1) For each course, the course holders assign one of the below listed letter or numerical marks as a final, total mark, at the end of the semester. The IUS grading system is as follows:

<i>ECTS grades</i>	<i>Points assigned to grades</i>	<i>Numerical grades by Law on Higher Education of BiH</i>	<i>Harmonization Points scale</i>	<i>Letter grade in use at IUS</i>	<i>Points in use at IUS</i>	<i>Weight coefficient in use at IUS</i>
A	95-100	10	95-100	A	96-100	4.0
B	85-94	9	91-94	A-	92-95	3.7
			88-90	B+	88-91	3.3
			85-87	B	84-87	3.0
C	75-84	8	81-84	B-	80-83	2.7
			78-80	C+	76-79	2.3
			75-77	C	72-75	2.0
D	65-74	7	70-74	C-	68-71	1.7
			65-69	D+	64-67	1.3
E	55-64	6	55-64	D	60-63	1.0
F	Less than 55	5	Less than 55	F	Less than 59	0.0

2) Letter marks in use at the IUS:

I – Incomplete - is assigned to students who, due to justifiable reasons, failed to complete a required component which is assessed within the subject. The student who gets this letter mark must complete the pending components in the prescribed timeframe and by the commencement of the next semester, at latest; otherwise, the letter mark “I” shall be automatically changed to the negative mark, or “F” (Failed) for credit courses and “U” for non-credit courses.

S – Satisfactory - is assigned to students who passed the examinations which do not accrue credit points, or whose written assignment/report has been accepted.

U – Unsatisfactory- is assigned to students who failed to pass the subjects which do not accrue credit points, or his written assignment /report have been rejected.

NA – Non-attendance - signifies that the student has not met the criteria of attendance to the course in the relevant subject.

W – Withdrawal - signifies that the student has withdrawn from the relevant subject.

IV TERMINATION OF STUDENT'S STATUS

Article 16

The student’s status is terminated in the following circumstances:

- a) Completion of studies;

- b) Withdrawal from IUS;
- c) Expulsion from IUS in the procedure and under conditions stipulated by law or another appropriate IUS general act;
- d) When the student fails to complete the studies in the timeframe stipulated by law, the Statute, these Rules, or IUS general act;
- e) In any other circumstances stipulated by law, the Statute, these Rules, or other IUS general act.

V THE THIRD STUDY CYCLE PROGRAM

Scope and content

Article 17

- 1) The scope and content of the doctoral program is to enable students to carry out an independent research, express their own views in respect of scientific/artistic achievement, and take all necessary steps to synthesize new scientific/artistic findings.
- 2) Doctoral dissertation must fulfill at least one of the following conditions:
  - a) Demonstrate a new approach in the research area;
  - b) Use a new scientific/artistic methodology/approach;
  - c) Find new results and/or outputs by applying new or existing methods;
  - d) Apply an existing method onto a new research area.

Summary of conditions for satisfactory completion of studies

Article 18

- 1) The third study cycle lasts for three academic years (six semesters), and the workload of the study is valued at 180 ECTS study points.
- 2) The third study cycle consists of the subjects who carry maximum of 60 ECTS, a qualifying examination, the doctoral dissertation proposal, three follow-up assessments of the dissertation and the defense of the dissertation.
- 3) The doctoral dissertation cannot accrue less than 120 ECTS.

Summary of the conditions may preferably be as listed in the table below:

GRADUATE STUDIES (PhD)	
Category	ECTS Credits
Level 500 or higher courses (at least 24 ECTS credits must be taken from 600 level courses)	48
Scientific Activity	12
Thesis: A doctoral degree dissertation is mandatory	120
TOTAL	180

- 4) Students who do not finish their third cycle studies within three years, can continue to study for additional two semesters without paying additional tuition fees to the IUS.
- 5) Students who do not finish third cycle studies during the three years and additional two semesters, can study at IUS until they lose their student status in one of the ways prescribed in this or other IUS regulations, provided that they pay tuition fees in accordance to their study contract and *Foundation decision on tuition fees*.
- 6) In justifiable circumstances, the timeframes determined by this Rules can be extended and the Faculty Council makes a decision thereof.
- 7) Should that candidate fail to complete all the requirements in the timeframe determined in this Rules, the procedure to obtain the scientific/artistic title of Doctor of Philosophy (Ph.D.) may be terminated by the Senate's decision upon Faculty Council's proposal, in which case the student forfeits the student status.

Scientific Activities

Article 19

- 1) The scientific levels of scientific activities are regulated in the curriculums of each program. Scientific activity may be a journal article published in a peer review journal, or paper at a conference approved by the Faculty Council with full article published in the conference proceedings.
- 2) 12 ECTS credits may be given to an indexed journal paper, 6 ECTS credits may be given to conference paper published full text in the proceedings of the conference approved by the Faculty Council.
- 3) Awarding of appropriate number of ECTS credits for completed scientific activity to the students is based on the Form IUS - PhD12 signed by mentor and program coordinator stating that scientific activity has been completed in accordance to the study program curriculum and the number of ECTS credits which are awarded to the student, accompanied with the copy of the article as it is published in the peer reviewed journal or conference proceedings.
- 4) Student does not have to register work on the scientific activity in advance and the ECTS credits are awarded in the semester in which the scientific activity is completed.
- 5) By the approval of the mentor, scientific activities may also be completed during dissertation phase of the studies.
- 6) At IUS each graduate program sets standards with some specifics related to the program (for example at FENS it may be natural to ask for one SCI journal paper and several papers in peer reviewed journals. At FBA and FASS, SCI may be replaced by SSCI. For artistic fields, some of the papers may substituted by exhibitions).
- 7) At the end of each semester, Post Graduate Workshops may be organized by Faculties. The date of the Workshops must be announced in Academic Calendar of the university. Study programs also plan continuous activities as weekly seminars in which second and third cycle students at least once in semester are presenting their scientific achievements.

Article 20

- 1) Study programs in the third study cycle are divided into academic years and semesters.

- 2) In accordance with the European Credit Transfer System, ECTS study workload carries 30 ECTS credit points per semester or 60 ECTS credit points per academic year.
- 3) The number of study credit points for a particular subject is determined according to the total student workload (theoretical and/or practical classes, exercises, seminars, etc.), the length of time the student is required to spend on independent assignments (homework, projects, seminar papers, etc), and the time required for studying while preparing for assessments and tests which are marked (tests, final examinations, etc.).
- 4) During the entire studies students are required to register student activities performed in each semester.

Article 21

- 1) The student is entitled to spend a certain period of time during the studies (a semester, or a study year) at other higher education institution in the country or abroad, through international student exchange programs, based on bilateral agreements concluded between IUS and other institution.
- 2) Manners of implementation of the students' mobility are stipulated by a separate general act of the IUS.

Selection and appointment of an advisor

Article 22

- 1) Upon the enrollment, the student is assigned an academic advisor to assist him/her in preparing towards the doctoral dissertation.
- 2) Third cycle students register courses upon the approval of the advisor.
- 3) Each graduate study program defines a set of core courses from which students must select certain number of ECTS.
- 4) The rest - free electives - may be taken from other programs as defined in each study program curriculum.

Selection and appointment of a mentor

Article 23

- 1) By the end of first year, third cycle student chooses a mentor for his/her dissertation from the body of the full time IUS teachers (assistant professors, associate professors and full professors) with PhD, for scientific areas. Student fills the mentor form, with the consent of the mentor, and submits it to the program coordinator.
- 2) Program coordinator brings the student's proposal to the Faculty Council for approval.
- 3) For doctoral dissertation in artistic field two mentors may be appointed: a mentor for artistic project and a mentor for doctoral part of doctoral dissertation. Mentor for artistic project is a full time IUS teacher in artistic-teaching title and mentor for doctoral part of dissertation is set according to the criteria from paragraph 1 of this Article.
- 4) If the subject of the dissertation requires more than one mentor, then a co-mentor can be appointed, and the decision thereof is made by the Faculty Council upon proposal by the Program Coordinator.

- 5) Decision on appointment of the mentor, co-mentor, as well as decision on change of the mentor, is brought by the Faculty Council upon proposal of a student with consent of proposed mentor.
- 6) Mentor shares the responsibility of all the ethical issues related to the thesis. If the experimental work is related to the human or animals IUS Ethical Committee should give approval.

A qualifying doctoral examination

Article 24

- 1) Qualifying doctoral examination (hereinafter: qualification exam) is the test aimed to measure whether the third cycle student is "mature, and qualified" enough for a work on dissertation after he/she finished courses at the graduate level. The qualification exam may have two parts: written and/or oral.
- 2) Topics of the written exam questions can be specified by each program in its curriculum, or be chosen from topics covered by graduate courses taken by the candidate.
- 3) Oral exam digs further into topics not answered properly in the written exam, and checks consciousness for future research prospects of a candidate.
- 4) Passing grade from a qualification exam is 55% as in any other exam.
- 5) Qualification exam is administered by examining committee appointed by the Senate.
- 6) After completing all course obligations, except required scientific activities, which can be finished during the work on dissertation, third cycle student, with the approval of the mentor, appeals to the program coordinator for the appointment of an examining committee for the qualification exam.
- 7) Examining committee consists of three members, all of whom are appointed to the rank of assistant professor or higher academic rank, and where the mentor is chairman of the committee.
- 8) Program coordinator proposes members of the examining committee and submits the proposal to the Faculty Council.
- 9) Faculty Council reviews program coordinator's proposal and proposes members of the examining committee to the Senate.
- 10) Senate appoints examining committee.
- 11) Within one month from the appointment by the Senate, examining committee sets the examination date and venue for the qualifying examination.
- 12) Within three days from the examination date, mentor notifies the student about the result of the qualifying examination.
- 13) If student fails to pass the qualifying examination, then he/she may re-sit the examination after expiry of a six-month period.
- 14) The written exam documents and questions of the oral exam are delivered to the Student Affairs Office.

Committee for supervision of preparation of dissertation

Article 25

- 1) Upon successfully passing the qualification exam, third cycle student is assigned a Committee for supervision of preparation of dissertation (hereinafter: the Committee for supervision). Faculty Council proposes members of the Committee for supervision in the first meeting following the qualification exam and sends the proposal to the IUS Senate for final approval.
- 2) The Committee for supervision consists of three members, all of whom are appointed at IUS to the rank of assistant professor or higher academic rank with one of them being student's mentor.
- 3) If doctoral dissertation is in artistic filed and second mentor is appointed to the student, Committee for supervision will include both mentors plus one more member fulfilling conditions set in previous paragraph.

PhD Thesis proposal

Article 26

- 1) After passing the qualification exam, mentor gives the student enough time to prepare a thesis proposal. Proposal contains the aim, methodology and possible contributions to the science, alongside with a complete literature survey.
- 2) Upon the appeal of the student, with approval of the mentor, Committee for supervision sets the time for the dissertation proposal defense.
- 3) The student is required to submit a written report on the dissertation proposal 15 days before its defense.
- 4) Following the student's presentation, the Committee for supervision makes its decision with simple majority that dissertation proposal is either;
  - a) Acceptable, or
  - b) Acceptable with amendments, or
  - c) Not acceptable.
- 5) The student whose dissertation proposal has been rejected has the right to request appointment of a new mentor and to choose the new subject of the dissertation. In such case, a new Committee for supervision can be nominated.
- 6) The student who wishes to continue co-operation with the same mentor is required to defend his/her dissertation proposal within a month after the new proposal has been made, whilst the student who has changed his/her mentor has a three-month deadline to defend the proposal again.
- 7) The student whose dissertation proposal is rejected for the second time forfeits his/her student status.

Assessment of the progress in preparing dissertation

Article 27

- 1) The student, whose report has been accepted by the Committee for supervision, is required to report to the Committee for supervision twice a year, once in the report period January-June, and once in the report period July-December for the purpose of assessing the work on the dissertation.
- 2) The student submits the written report to the Committee for supervision members at least ten days prior to the date schedule for assessment of the dissertation.
- 3) The report must contain the summary of work completed by that point and the plan of work for the next period. The Committee for supervision gives a mark for the work: “S” (satisfactory) or “U” (unsatisfactory).
- 4) Third cycle students are required to present at least three satisfactory progress reports before their final dissertation defense.
- 5) If a progress report is found unsatisfactory by the Committee, candidate is asked to submit another progress report in a month time.
- 6) If this second progress report is still unsatisfactory, candidate submits the progress report in the next regular report period.
- 7) If on two consecutive regular report periods the student obtains mark “U”, he/she forfeits student status.

Committee for defense of dissertation and the procedure of defense of dissertation

Article 28

- 1) The student whose progress reports obtained mark “S” by the Committee for supervision three times has the right to apply for defense of dissertation. With the consent of the mentor, student submits his/her request for defense of dissertation to the Program Coordinator. The Program Coordinator forwards a copy of the dissertation together with the references of the Committee for supervision to the Faculty Council.
- 2) Faculty Council nominates Committee for defense of the dissertation (hereinafter: the Committee for defense) which consists of three or five members. Mentor is the member of the Committee for defense. At least one of the members of the Committee for defense should be an academician from another university; other members will be from the same or similar scientific / artistic fields.
- 3) The Committee for defense is appointed by the IUS Senate.
- 4) Committee for defense sets the time, date and place of the dissertation defense and forwards it to the relevant faculty's Dean Office to be publicly announced on Faculty Board and IUS website. Dissertation defense is public, open to all students, academic staff and guests.

Article 29

- 1) The Committee for defense elects its chairperson.
- 2) The time for defense is at most 60 minutes. After the defense, audience may ask questions. After this session, Committee for defense has closed door meeting and with simple majority decides whether the dissertation is
  - a. Acceptable, or
  - b. Acceptable with minor corrections, or
  - c. Acceptable with major corrections, or
  - d. Rejected.
- 3) The candidate whose dissertation is found acceptable with minor corrections is given two weeks to make these corrections. The candidate whose dissertation is found acceptable with major corrections is given three months to make these corrections. At the expiry of these periods, the dissertation defense procedure is repeated.
- 4) If the dissertation is rejected the candidate has the right to re-apply with a new dissertation within one year from the date when the first dissertation has been rejected.
- 5) If the defense is found acceptable, Committee for defense prepares an evaluation report and forwards it to the relevant Faculty Dean. A copy of the report is kept in students file in the Student Affairs Office.
- 6) Students whose dissertation/thesis has been rejected on two occasion forfeits the student status.
- 7) The doctoral dissertation is submitted in ten copies (at least five as hard copies, and five in electronic format), of which three copies (two as hard copies, and one in electronic format) are for the National and University Library of Bosnia and Herzegovina, and three copies (two as hard copies, and one in electronic format) are for the IUS Library.
- 8) Should the doctoral dissertation be in the arts in form of music note, sound, video, or digital recording, then it is submitted in the format it has been made, in the number of copies stipulated in the preceding paragraph.

VII DOCUMENTS AND STUDY RECORDS

Article 30

- 1) The student who has passed all the examinations stipulated for the enrolled study program of the third study cycle, defended the dissertation, and fulfilled all other obligations stipulated by the Statute of IUS and these Rules, is entitled to be awarded the appropriate degree and diploma of the completed third study cycle of the study program.
- 2) The Diploma is obligatorily accompanied by the Diploma Supplement which provides more information about the level, nature, content, system and study rules, as well as results achieved during the course of studies.

Article 31

- 1) Until the Diploma is officially awarded, a Certificate on completion of the third study cycle is issued.

- 2) The Senate sets the date of the graduation ceremony officially announcing the completion of the third study cycle.

VIII TRANSITIONAL AND FINAL PROVISIONS

Article 32

In any other matters related to the organization of studies, methods of teaching, student rights and obligations during the studies, which are not regulated by these Rules, the rules of the Statute of IUS and the First Study Cycle Study Rules shall apply.

Article 33

The Book of Rules enters into force on the date they are adopted, and shall apply from the start of 2014/2015 academic year.

On the day this Rules enter into force, the previous Study Rules (No IUS-SENAT-11-804/11) are no longer valid.

Article 34

These Study Rules are done in Bosnian and English language. In case of any discrepancies between the two official versions of Study Rules, Bosnian version will prevail.

Article 35

Forms which are used to facilitate proper implementation of procedures set in this Rules are given in the addendum to this Rules and they constitute its integral part.

CHAIRMAN OF THE SENATE

Prof. Dr. Yücel OĞURLU

Approved by:

THE PRESIDENT OF BOARD OF TRUSTEES

Prof. Dr. Hasan Zuhuri SARIKAYA

CONFIRMATION ON ANNOUNCEMENT OF THE RULES

A copy of these Rules was posted on the notice board at the International University of Sarajevo on _____ 2014 at _____ o'clock;

A copy of these Rules was published by posting it on the International University of Sarajevo website on _____ 2014 at _____ o'clock.

CHAIRMAN OF THE SENATE

Prof. Dr. Yücel OĞURLU

INTERNACIONALNI UNIVERZITET U SARAJEVU
International university of Sarajevo

Broj: IUS-SENAT 11-2488-3/2014

PRAVILA STUDIRANJA
ZA TREĆI CIKLUS STUDIJA

2014

Na osnovu člana 48. stav 1. Zakona o visokom obrazovanju ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 42/13 - Prečišćeni tekst), uz odobrenje Upravnog odbora Internacionalnog univerziteta u Sarajevu, Senat Internacionalnog univerziteta u Sarajevu, na redovnoj sjednici održanoj 25.08.2014. godine u Sarajevu, donio je

PRAVILA STUDIRANJA ZA TREĆI CIKLUS STUDIJA

Član 1. (Predmet)

Pravilima studiranja za treći ciklus studija na Internacionalnom univerzitetu u Sarajevu (u daljem tekstu: Pravila) uređuje se organizacija i izvođenje trećeg ciklusa studija, a naročito: upis na treći ciklus, način provođenja ispita i naučnoistraživačkog rada, postupak prijave, ocjene i odbrane doktorske disertacije, postupak promocije doktora nauka, kao i druga pitanja od značaja za realizaciju studija u postupku sticanja naučnog zvanja doktora nauka/umjetnosti na Internacionalnom univerzitetu u Sarajevu (u daljem tekstu: Univerzitet).

Član 2. (Pojam trećeg ciklusa studija)

Trećim ciklusom studija smatra se svaka realizacija studijskog programa kojim se daje pravo na sticanje diplome, akademske titule i naučnog zvanja doktora nauka ili zvanja doktora umjetnosti za određenu oblast, u skladu sa zakonom, ovim Pravilima i Pravilnikom o korištenju akademskih titula i stjecanju naučnih i stručnih zvanja na visokoškolskim ustanovama u Kantonu Sarajevo.

Član 3. (Realizacija trećeg ciklusa studija)

Studij trećeg ciklusa realizira se u skladu sa pravilima studiranja zasnovanim na Evropskom sistemu prijenosa bodova (ECTS) i zakonu, kroz izvođenje naučno/umjetničkoistraživačkog rada i nastavnih predmeta.

Član 4. (Konkurs i upisne kvote)

- (1) Upis na treći ciklus studija vrši se na osnovu javnog konkursa koji objavljuje Univerzitet, o čemu odluku donosi Senat.
- (2) Po osnovu prijedloga program-koordinatora i u saradnji sa Vijećem doktorskog studija IUS-a, vijeća fakulteta predlažu Senatu upisne kvote, najkasnije do mjeseca marta tekuće godine.
- (3) Najkasnije do kraja mjeseca aprila tekuće godine, odluka Senata o upisnim kvotama šalje se Ministarstvu na odobrenje.
- (4) Po prijemu odobrenja na upisne kvote od strane Ministarstva, javni konkurs za upis studenata raspisuje se u sredstvima javnih glasila i na internet-stranici Univerziteta.

Član 5.
(Pravo upisa)

- (1) Pravo upisa na treći ciklus studija imaju svi kandidati sa završenim drugim ciklusom studija, odnosno završenim magistarskim studijem prije uvođenja bolonjskog trocikličnog sistema studija, i to iz naučne/umjetničke oblasti relevantne za studijski program za koji se prijavljuju.
- (2) Strani državljani imaju pravo upisa na treći ciklus studija pod jednakim uslovima kao i državljani Bosne i Hercegovine, u skladu sa zakonom.
- (3) Bliže uslove i kriterije za upis kandidata utvrđuje Senat Univerziteta, na osnovu prijedloga odgovarajućeg vijeća fakulteta.

Član 6.
(Aktivno poznavanje engleskog jezika)

- (1) Kao uslov za upis na odgovarajući ciklus studija, propisano je da kandidati moraju izvrsno vladati engleskim jezikom u pismu i govoru. Kandidati dokazuju poznavanje engleskog jezika na sljedeće načine:
  - a) podnošenjem odgovarajuće isprave o broju bodova ostvarenih na međunarodno priznatom ispitu engleskog jezika (TOEFL, IELTS) sa sljedećim rezultatima:
    - *TOEFL – (Paper based) minimalno 500 bodova,*
    - *IBT – (Internet based TOEFL) minimalno 70 bodova,*
    - *IELTS – (Academic) minimalno 6.0.*Kandidat koji ostvari prolazne bodove na gore navedenim ispitima prilaže certifikat u originalu (Original Score Sheet). Period važenja navedenih bodova uzima se kako je utvrđeno na priloženom certifikatu.
  - b) posjedovanjem diplome dodiplomskog ili postdiplomskog studija koja je stečena na visokoškolskoj ustanovi u državi u kojoj je engleski jezik službeni jezik,
  - c) posjedovanjem dokaza o završetku jedne studijske godine na nekom od univerziteta na kojem je engleski jezik službeni jezik,
  - d) posjedovanjem jedne od sljedećih srednjoškolskih diploma:
    - i. AICE diploma: Cambridge Advanced International Certificate of Education*
    - ii. IB diploma: International Baccalaureate,*
  - e) podnošenjem dokaza kojim se potvrđuje da je engleski jezik maternji jezik studenta,
  - f) uspješnim polaganjem testa osposobljenosti (Proficiency Exam) koji Univerzitet organizira početkom svake studijske godine.
- (2) Kandidat koji posjeduje **FCE certifikat** sa minimalnom ocjenom **B2** može direktno polagati Proficiency Exam.

Član 7.
(Studenti koji borave po osnovu programa mobilnosti)

- (1) Na osnovu odluke odgovarajućeg vijeća fakulteta, studenti koji studiraju na Univerzitetu po osnovu programa mobilnosti izuzeti su od obaveza iz člana (6).

- (2) Studenti koji ne dokažu poznavanje engleskog jezika niti na jedan od gore navedenih načina, kao i studenti koji nisu izuzeti od obaveze na osnovu prethodnog stava imaju pravo pohađati časove engleskog jezika u okviru Škole engleskog jezika pri Univerzitetu (ELS) te pristupiti polaganju testa osposobljenosti nakon uspješnog završetka ELS programa.

Član 8.

(Potrebna dokumentacija za prijavu na konkurs)

- (1) Prilikom prijave na konkurs za upis u treći ciklus studija, a svakako prije isteka utvrđenog roka za prijavu, kandidati podnose sljedeće dokumente referentu za studentska pitanja, i to:

Bh. državljani

- CV,
- original ili ovjerenu kopiju Diplome o završenom drugom ciklusu studija te Dodatak diplomi, odnosno Uvjerenje o položenim ispitima,
- kopiju Diplome o završenom prvom ciklusu studija te kopiju Dodatka diplomi, odnosno Uvjerenja o položenim ispitima,
- Rješenje o priznavanju diplome za kandidate koji su prethodno obrazovanje stekli izvan Bosne i Hercegovine ili potvrda da je postupak priznavanja pokrenut,
- CIPS prijava prebivališta,
- Izvod iz matične knjige rođenih,
- Ljekarsko uvjerenje (ne starije od šest mjeseci),
- aplikacijski formular za upis (dostupan na: www.ius.edu.ba),
- dvije slike (format za pasoš),
- dokaz o odgovarajućem broju bodova ostvarenom na TOEFL ili IELTS, ukoliko posjeduje isti,
- dva pisma preporuke,
- motivaciono pismo: interes u naučno/umjetničkoistraživačkom polju mora biti jasno naznačen.

Strani državljani

- CV,
- original ili ovjerenu kopiju Diplome o završenom drugom ciklusu studija te Dodatak diplomi, odnosno Uvjerenje o položenim ispitima, sa prijevodom sudskog tumača na bosanski ili engleski jezik, uz apostille ili drugi oblik ovjere,
- kopiju Diplome o završenom prvom ciklusu studija te kopiju Dodatka diplomi, odnosno Uvjerenja o položenim ispitima,
- Rješenje o priznavanju diplome za kandidate koji su prethodno obrazovanje stekli izvan Bosne i Hercegovine ili potvrda da je postupak priznavanja pokrenut,
- kopija pasoša,
- Uvjerenje o nekažnjavanju (sa prijevodom sudskog tumača na bosanski ili engleski jezik),
- Ljekarsko uvjerenje (ne starije od šest mjeseci),
- aplikacijski formular za upis (dostupan na: www.ius.edu.ba),
- četiri slike (format za pasoš),

- dokaz o odgovarajućem broju bodova ostvarenom na TOEFL ili IELTS, ukoliko ima,
  - dva pisma preporuke,
  - motivaciono pismo: interes u naučno/umjetničkoistraživačkom polju mora biti jasno naznačen.
- (2) Referent za studentska pitanja odgovoran je za potpunost dokumentacije koja se dostavlja u prijavi.
- (3) Referent za studentska pitanja priprema poseban dosje za svakog kandidata, koji se sastoji od kopija sljedećih dokumenata:
- a) Diplome o završenom drugom ciklusu studija te Dodatka diplomi, odnosno Uvjerenja o položenim ispitima,
  - b) Diplome o završenom prvom ciklusu studija te dodatka diplomi, odnosno uvjerenja o položenim ispitima,
  - c) aplikacijskog formulara,
  - d) TOEFL ili IELTS rezultata,
  - e) CV – biografija,

te iste dostavlja dekanu odgovarajućeg fakulteta. Po okončanju postupka prijema kandidata, referent za studentska pitanja arhivira originalnu dokumentaciju u Studentskoj službi.

Član 9.

(Komisija za prijem i preliminarna lista primljenih kandidata)

- (1) Najkasnije do dana raspisivanja konkursa, dekan fakulteta imenuje Komisiju za prijem studenata za svaki od studijskih programa koji se realizuju u okviru relevantnog fakulteta.
- (2) Komisije za prijem studenata obavezne su pregledati prijave svih kandidata, te su ovlaštene pozivati kandidate na intervju. Komisije dostavljaju svoje izvještaje o primljenim kandidatima dekanu i Studentskoj službi, koja potom prikuplja izvještaje za sve programe, sačinjava i objavljuje preliminarnu listu primljenih kandidata, i to najkasnije dva dana od dana zatvaranja konkursa.
- (3) Izvještaj mora sadržavati dvije kategorije kandidata:
  - a) primljeni kandidati (Ukoliko komisija ocijeni da je kandidat obavezan polagati razliku predmeta, utvrđuje se lista predmeta nižeg i/ili istog ciklusa studija koje je kandidat u obavezi položiti kao i raspored registracije i polaganja istih.), ili
  - b) odbijeni kandidati.

Član 10.

(Objava preliminarne liste i pravo prigovora)

- (1) Preliminarne liste primljenih kandidata objavljuju se na oglasnoj ploči i na internet-stranici Univerziteta.
- (2) Ukoliko je kandidatu određena obavezna razlika predmeta od strane komisije za prijem studenata, isto se obavezno naznačava na preliminarnoj rang-listi.
- (3) Kandidat koji smatra da postupak rangiranja nije pravilno proveden ima pravo prigovora dekanu odgovarajućeg fakulteta.
- (4) U slučaju prigovora iz prethodnog stava, dekan ima pravo tražiti od komisije da dostavi izvještaj sa obrazloženjem kriterija na osnovu kojih je kandidat odbijen.

- (5) Odluka dekana donesena po prigovoru dostavlja se kandidatu, te se ista objavljuje na oglasnoj ploči Univerziteta.

Član 11.

(Dopunska lista primljenih kandidata i ugovor o studiranju)

- (1) Kandidat koji je prethodno stekao pravo na upis, ali u predviđenom roku nije izvršio radnje upisa (prijavio ispite i potpisao ugovor) može izgubiti pravo upisa, a vijeće odgovarajućeg fakulteta može objaviti dodatnu dopunsku listu primljenih kandidata u svrhu popunjavanja prethodno odobrene kvote za upis.
- (2) Student sa Univerzitetom zaključuje ugovor o studiranju kojim se bliže utvrđuju međusobna prava i obaveze, u skladu sa Pravilnikom o utvrđivanju bitnih elemenata ugovora o studiranju na Univerzitetu.

Član 12.

(Upis putem prijelaza)

- (1) Student trećeg ciklusa koji podnese zahtjev za prelazak sa jednog na drugi studijski program Univerziteta, te student trećeg ciklusa sa druge visokoškolske ustanove, po dostavljanju svih potrebnih dokumenata prije početka semestra i nakon završetka postupka propisanog zakonom i općim aktima Univerziteta može se uključiti na odgovarajući nivo studijskog programa trećeg ciklusa.
- (2) Student ima pravo na priznanje ispita koje je položio na drugoj visokoškolskoj ustanovi ili na drugom studijskom programu Univerziteta, u skladu sa općim aktom koji regulira ovu oblast.
- (3) Student koji prelazi sa drugog univerziteta mora zadovoljavati iste kriterije poznavanja engleskog jezika kao i drugi studenti koji se upisuju na Univerzitet, u skladu sa članovima (6) i (7) ovih Pravila.

Član 13.

(Nastavni plan i program)

Univerzitet i organizacione jedinice u njegovom sastavu organiziraju i realiziraju treći ciklus studija u skladu sa nastavnim planom i programom usvojenim u skladu sa zakonom i općim aktima Univerziteta.

Član 14.

(Provjere znanja)

- (1) Tokom semestra studenti polažu testove i ispunjavaju ostale zadaće (projekti, seminarski radovi), a na kraju semestra obavezni su polagati završni ispit, odnosno kompletirati završni projekt u svrhu dobivanja završne ocjene iz određenog predmeta.
- (2) Završnu ocjenu studentima upisuje predmetni nastavnik.
- (3) Završna ocjena može se zasnovati na temelju rezultata ostvarenih na parcijalnim ispitima, kvizovima, zadacima, rezultatima završnog ispita i završnog projekta, kao i na prisustvu na nastavi.
- (4) Studenti imaju pravo izaći na popravni ispit ukoliko nisu izašli na završni ispit, odnosno i ukoliko na završnom ispitu nisu ostvarili potreban broj bodova za ukupnu prolaznu ocjenu.

Član 15.
(Sistem ocjenjivanja)

Konačan uspjeh studenta nakon svih predviđenih oblika provjere znanja vrednuje se i ocjenjuje sistemom uporedivim sa ECTS skalom ocjenjivanja kako slijedi:

- a) 10 (A) – izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;
- b) 9 (B) – iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 bodova;
- c) 8 (C) – prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 bodova;
- d) 7 (D) – općenito dobar, ali sa značajnijim nedostacima, nosi 65-74 bodova;
- e) 6 (E) – zadovoljava minimalne kriterije, nosi 55-64 bodova;
- f) 5 (F, FX) – ne zadovoljava minimalne kriterije, manje od 55 bodova.

Član 16.
(Prestanak studentskog statusa)

Status studenta prestaje:

- a) okončanjem ciklusa studija,
- b) ispisom sa Univerziteta,
- c) isključenjem sa IUS-a po postupku i uz uslove utvrđene zakonom, Statutom ili drugim odgovarajućim aktom Univerziteta,
- d) kada student ne okonča studij u roku utvrđenim zakonom, Statutom, ovim Pravilima ili drugim općim aktom Univerziteta, i
- e) u drugim slučajevima utvrđenim zakonom, Statutom, ovim Pravilima ili drugim općim aktom Univerziteta.

Član 17.
(Predmet i cilj doktorskog programa)

(1) Predmet i cilj doktorskog programa je osposobiti studente da provode samostalna istraživanja, izražavajući tako vlastito mišljenje u pogledu naučnih dostignuća, kao i da budu sposobni poduzimati korake u cilju sintetiziranja novih naučnih/umjetničkih pronalazaka.

(2) Doktorska disertacija mora ispuniti najmanje jedan od sljedećih uslova:

- ponuditi novi pristup polju istraživanja,
- koristiti novi naučni/umjetnički metod/pristup,
- postići nove rezultate i/ili ishode koristeći nove ili postojeće metode, ili
- primijeniti postojeći metod na novu istraživačku oblast.

Član 18.

(Uslovi za uspješan završetak studija)

- (1) Treći ciklus studija traje tri studijske godine (šest semestara), a obim studijskog programa vrednuje se sa 180 ECTS studijskih bodova.
- (2) Studij trećeg ciklusa sastoji se od nastavnih predmeta koji nose maksimalno 60 ECTS bodova, kvalifikacionog ispita, prijedloga doktorske teze, tri kontrolna ispitivanja teze i odbrane teze.
- (3) Doktorska teza ne može nositi manje od 120 ECTS studijskih bodova.

Preporučeni okvirni uslovi za završetak studija su sljedeći:

STUDIJ III CIKLUSA STUDIJA	
Kategorija	ECTS bodovi
Predmeti nivoa 500 ili više (najmanje 24 ECTS bodova moraju biti ostvarena iz predmeta nivoa 600)	48
Naučna aktivnost	12
Teza (doktorska disertacija je obavezna)	120
UKUPNO	180

- (4) Studenti koji ne završe treći ciklus studija nakon tri godine studiranja imaju pravo nastaviti studij još dodatna dva semestra bez obaveze plaćanja dodatne školarine Univerzitetu.
- (5) Studenti koji ne okončaju treći ciklus studija niti nakon dva dodatna semestra iz prethodnog stava ovog člana imaju pravo zadržati status studenta sve dok isti ne izgube na jedan od načina propisanih ovim ili drugim općim aktom Univerziteta, pod uslovom da uredno plaćaju školarinu utvrđenu ugovorom o studiranju i odlukom osnivača o utvrđenoj visini školarine.

Član 19.

(Naučnoistraživačke aktivnosti)

- (1) Obaveze naučnoistraživačkih aktivnosti utvrđuju se nastavnim planom i programom svakog studijskog programa. Naučna aktivnost može se priznati ukoliko je: naučni rad objavljen u recenziranom naučnom časopisu ili rad prezentiran na naučnoj konferenciji odobrenoj od strane vijeće fakulteta i koji je u cijelosti objavljen u zborniku radova sa naučne konferencije.
- (2) Student ima pravo ostvariti ukupnih 12 ECTS bodova za rad objavljen u indeksiranom časopisu, odnosno 6 ECTS studijskih bodova za rad prezentiran na konferenciji odobrenoj od strane vijeća fakulteta i objavljen u cijelosti u zborniku radova sa konferencije.
- (3) Student ostvaruje odgovarajući broj ECTS studijskih bodova za obavljenju naučnoistraživačku aktivnost tako što popunjava obrazac IUS – PhD12, na kojem mentor i program-koordinator svojim potpisima obavezno potvrđuju da je naučna aktivnost obavljena u skladu sa nastavnim planom i programom studijskog programa, naznakom

broja ECTS bodova koje student ostvaruje i kopijom rada objavljenog u recenziranom časopisu, odnosno zborniku radova.

- (4) Student nema obavezu unaprijed registrirati rad na naučnoistraživačkoj aktivnosti, već se ECTS studijski bodovi mogu unositi u semestru u kojem je naučna aktivnost ispunjena.
- (5) Mentor može odobriti studentu obavljanje naučnih aktivnosti i u toku perioda u kojem student radi na izradi doktorske disertacije.
- (6) Svaka od organizacionih jedinica ima pravo uspostavljati specifične standarde naučnoistraživačkih aktivnosti koje su vezane za pojedini studijski program (npr. na Fakultetu prirodnih i tehničkih nauka /FENS/ može se tražiti jedan rad objavljen u SCI časopisu i nekoliko radova objavljenih u recenziranim časopisima; na Fakultetu menadžmenta i javne uprave /FBA/ i Fakultetu umjetnosti i društvenih nauka /FASS/, SCI može biti zamijenjen sa SSCI bazama podataka; za umjetničke oblasti, radovi mogu biti zamijenjeni odgovarajućim izložbama).
- (7) Na kraju svakog semestra, organizacione jedinice mogu organizirati postdiplomske radionice. Datum postdiplomskih radionica obavezno se objavljuje u kalendaru organizacije i realizacije nastave. Studijski programi kontinuirano planiraju aktivnosti kao sedmične seminare gdje studenti drugog i trećeg ciklusa najmanje jednom u semestru prezentiraju postignuta naučnoistraživačka dostignuća.

Član 20.

(ECTS studijski bodovi)

- (1) Studijski programi trećeg ciklusa studija podijeljeni su na studijske godine i semestre.
- (2) U skladu sa Evropskim sistemom prijenosa bodova ECTS, opterećenje studenta iznosi 30 ECTS bodova po jednom semestru, odnosno 60 ECTS po jednoj studijskoj godini.
- (3) Broj studijskih bodova za pojedini predmet određuje se prema ukupnom opterećenju studenta (teorijska i/ili praktična nastava, vježbe, seminari i sl.), vremenu rada studenta na samostalnim zadacima (domaći zadaci, projekti, seminarski radovi i sl.) i vremenu potrebnom za učenje kod pripreme za provjeru znanja i ocjenjivanja (testovi, završni ispit i sl.).
- (4) Studenti su dužni registrirati svaku od akademskih aktivnosti koje obavljaju u toku semestra.

Član 21.

(Studentska mobilnost)

- (1) Student ima pravo da u toku studija provede određeno vrijeme (semestar ili studijsku godinu) na drugoj visokoškolskoj ustanovi u zemlji ili inostranstvu, posredstvom međunarodnih programa za razmjenu studenata ili na osnovu bilateralnih ugovora koje zaključuje Univerzitet sa drugom visokoškolskom ustanovom.
- (2) Načini provođenja mobilnosti studenata utvrđeni su općim aktom Univerziteta.

Član 22.

(Izbor i imenovanje akademskog savjetnika)

- (1) Nakon upisa u studijski program, studentu se dodjeljuje akademski savjetnik koji mu pomaže u pripremi izrade doktorske disertacije.
- (2) Studenti trećeg ciklusa studija registriraju predmete uz prethodnu saglasnost akademskog savjetnika.
- (3) Svaki studijski program definira grupu osnovnih nastavnih predmeta po osnovu kojih su studenti obavezni ostvariti određeni broj ECTS studijskih bodova.
- (4) Slobodni izborni predmeti mogu pripadati i drugim studijskim programima, u skladu sa nastavnim planom i programom studija.

Član 23.

(Izbor i imenovanje mentora)

- (1) Do kraja prve godine studija student trećeg ciklusa studija bira mentora iz reda nastavnika imenovanih u zvanje docenta, vanrednog ili redovnog profesora sa zvanjem doktora nauka iz relevantne naučne oblasti. U svrhu imenovanja mentora, student je dužan popuniti odgovarajući obrazac sa odobrenjem predloženog mentora i dostaviti ga program-koordinatoru na odobrenje.
- (2) Program-koordinator podnosi prijedlog studenta vijeću fakulteta na usvajanje.
- (3) Za doktorske disertacije u umjetničkoj oblasti mogu se imenovati dva mentora: mentor za umjetnički projekt i mentor za doktorski dio doktorske disertacije. Mentor za umjetnički projekt treba biti nastavnik na Univerzitetu sa odgovarajućim umjetničko-nastavnim zvanjem, dok se mentor za doktorski dio disertacije bira u skladu sa kriterijima utvrđenim u skladu sa kriterijima iz stava (1) ovog člana.
- (4) Ako predmet doktorske disertacije zahtijeva više od jednog mentora, može se imenovati i komentor, o čemu odluku donosi vijeće fakulteta, na prijedlog relevantnog program-koordinatora.
- (5) Odluku o imenovanju mentora, komentora, kao i odluku o promjeni mentora donosi vijeće fakulteta na prijedlog studenta i uz saglasnost predloženog mentora.
- (6) Mentor dijeli odgovornost za sva etička pitanja koja proisteknu iz izrade disertacije. Ukoliko je eksperimentalni rad vezan sa etičkim pitanjima iz oblasti ljudi ili životinja, Etički komitet o tome izdaje odobrenje.

Član 24.

(Kvalifikacijski doktorski ispit)

- (1) Kvalifikacijski doktorski ispit (u daljem tekstu: kvalifikacijski ispit) jeste test koji ima za cilj utvrditi da li je student trećeg ciklusa studija, nakon što je uspješno položio sve predmete trećeg ciklusa studija, stekao dovoljan nivo naučne zrelosti i kvalificiranosti za rad na doktorskoj disertaciji. Kvalifikacijski ispit može sadržavati dva dijela: pismeni i usmeni.
- (2) Teme pismenog dijela kvalifikacijskog ispita mogu biti određene nastavnim planom i programom za svaki studijski program, odnosno biti sadržane u oblasti nastavnog predmeta koje je student pohađao u toku svog postdiplomskog studija.

- (3) Usmeni dio kvalifikacijskog ispita ima za cilj proširiti one teme koje student nije najbolje prezentirao tokom pismenog ispita te provjeriti svijest kandidata o istraživačkoj perspektivi u budućnosti.
- (4) Prolazni broj bodova na kvalifikacionom ispitu je 55, kao i na drugim ispitima.
- (5) Kvalifikacijski ispit polaže se pred komisijom za kvalifikacijski ispit koju imenuje Senat.
- (6) Nakon što položi sve predmete, osim naučnoistraživačkih aktivnosti koje mogu biti okončane i u toku izrade doktorske disertacije, student trećeg ciklusa studija, uz prethodnu saglasnost mentora, podnosi molbu program-koordinatoru za imenovanje komisije za kvalifikacijski ispit.
- (7) Komisija za kvalifikacijski ispit sastoji se od tri člana, od kojih svi moraju imati izbor u zvanje docenta ili više zvanje, pri čemu je mentor predsjednik komisije.
- (8) Program-koordinator predlaže članove komisije za kvalifikacijski ispit i prijedlog dostavlja relevantnom vijeću fakulteta.
- (9) Vijeće fakulteta razmatra prijedlog program-koordinatora i donosi prijedlog odluke o imenovanju komisije za kvalifikacijski ispit koji potom dostavlja Senatu na usvajanje.
- (10) Senat donosi odluku o imenovanju komisije za kvalifikacijski ispit.
- (11) Komisija za kvalifikacijski ispit obavezna je u roku od mjesec dana od dana imenovanja od strane Senata donijeti odluku kojom određuje datum i mjesto održavanja kvalifikacijskog ispita.
- (12) Mentor obavještava studenta o rezultatu kvalifikacijskog ispita u roku od tri dana od dana polaganja istog.
- (13) Ukoliko student ne položi kvalifikacijski ispit, isti može ponovo polagati nakon isteka perioda od šest mjeseci.
- (14) Pismeni dio ispita studenta i ispitna pitanja sa usmenog dijela kvalifikacijskog ispita dostavlja se Studentskoj službi na evidenciju.

Član 25.

(Komisija za nadzor izrade disertacije)

- (1) Nakon uspješno položenog kvalifikacijskog ispita, imenuje se komisija za nadzor izrade disertacije (u daljem tekstu: komisija za nadzor). Na prvoj sjednici nakon položenog kvalifikacijskog ispita, vijeće fakulteta predlaže članove komisije za nadzor te isti dostavlja Senatu na usvajanje.
- (2) Komisiju za nadzor čine tri člana, od kojih su svi imenovani na Univerzitetu u zvanje docenta, vanrednog ili redovnog profesora, a od kojih je jedan mentor.
- (3) U slučaju da se doktorska disertacija radi u umjetničkoj oblasti i da je studentu imenovan i drugi mentor, u komisiju za nadzor će se imenovati oba mentora i jedan dodatni član komisije koji ispunjava uslove iz prethodnog stava.

Član 26.

(Prijedlog doktorske disertacije)

- (1) Nakon što student položi kvalifikacijski ispit, mentor ostavlja studentu dovoljno vremena za pripremu prijedloga disertacije. Prijedlog disertacije sadrži: cilj, metodologiju, moguće doprinose nauci, kao i kompletnu analizu potrebne literature.
- (2) Po prethodnom zahtjevu studenta i uz saglasnost mentora, komisija za nadzor utvrđuje datum za odbranu prijedloga disertacije.
- (3) Student je dužan predati pismeni izvještaj o prijedlogu teze 15 dana prije odbrane istog.
- (4) Nakon što student prezentira prijedlog disertacije, komisija za nadzor većinom glasova donosi odluku kojom se prijedlog:
  - a. prihvata,
  - b. prihvata uz izmjene, ili
  - c. ne prihvata.
- (5) Student čiji je prijedlog odbijen ima pravo zahtijevati imenovanje novog mentora i izbor nove teme disertacije. U navedenom slučaju, može se imenovati nova komisija za nadzor.
- (6) Student koji želi nastaviti rad na disertaciji sa istim mentorom dužan je odbraniti svoj prijedlog teze u roku od mjesec dana nakon podnošenja novog prijedloga, a student koji podnese zahtjev za promjenu mentora ima rok od tri mjeseca za ponovnu odbranu prijedloga disertacije.
- (7) Student čiji prijedlog teze bude odbijen po drugi put gubi status studenta.

Član 27.

(Ocjena napretka izrade disertacije)

- (1) Student kojem komisija za nadzor prihvati prijedlog dužan je dva puta godišnje podnositi izvještaj o radu komisiji za nadzor, jednom u izvještajnom periodu januar – juni i jednom u izvještajnom periodu juli – decembar, sa ciljem ocjene rada na disertaciji.
- (2) Student predaje pismeni izvještaj o radu članovima komisije za nadzor najmanje 10 dana prije dana zakazanog za ocjenu rada na disertaciji.
- (3) Izvještaj o radu sadrži sažetak obavljenog rada do tog momenta, kao i plan rada za naredni period. Komisija za nadzor ocjenjuje izvještaj o radu studenta kao: S (uspješan) ili U (neuspješan).
- (4) Student trećeg ciklusa studija obavezan je najmanje tri puta uspješno prezentirati izvještaj o učinjenom radu prije završne odbrane disertacije.
- (5) U slučaju da komisija za nadzor ocijeni izvještaj o radu kao neuspješan, od kandidata će se tražiti da dostavi novi izvještaj o radu u roku od mjesec dana.
- (6) Ukoliko ponovni izvještaj o radu ponovo bude ocijenjen kao neuspješan, kandidat ima obavezu dostaviti izvještaj o radu u narednom izvještajnom periodu.
- (7) Ukoliko izvještaj o radu u dva uzastopna izvještajna perioda bude ocijenjen kao neuspješan, kandidat gubi status studenta.

Član 28.

(Komisija za odbranu teze)

- (1) Kandidat čiji su izvještaji o radu na disertaciji od strane komisije za nadzor tri puta ocjenjeni ocjenom „S“ ima pravo tražiti odbranu disertacije. Kandidat uz saglasnost mentora dostavlja zahtjev za odbranu disertacije program-koordinatorskom komisiji. Program-koordinator vijeću fakulteta prosljeđuje jednu kopiju disertacije zajedno sa preporukama komisije za nadzor.
- (2) Vijeće fakulteta predlaže komisiju za odbranu doktorske disertacije (u daljem tekstu: komisija za odbranu) imenovanu od tri ili pet članova, pri čemu je mentor član komisije za odbranu. Najmanje jedan član komisije za odbranu mora biti član akademskog osoblja sa druge visokoškolske ustanove, dok su ostali članovi iz iste ili srodne naučne/umjetničke oblasti.
- (3) Komisiju za odbranu doktorske teze imenuje Senat Univerziteta.
- (4) Komisija za odbranu doktorske teze određuje datum, vrijeme i mjesto odbrane i o tome obavještava odgovarajućeg dekana radi javnog objavljivanja na oglasnoj ploči fakulteta i internet-stranici Univerziteta. Odbrana disertacije je javna i otvorena za sve studente, akademsko osoblje i goste.

Član 29.

(Postupak odbrane teze)

- (1) Komisija za odbranu doktorske teze bira predsjednika komisije iz reda imenovanih članova.
- (2) Dužina trajanja odbrane je najduže 60 minuta. Po završetku odbrane, prisutna javnost ima pravo postavljati pitanja. Nakon provedenog postupka odbrane, Komisija se povlači na zatvorenu sjednicu i prostom većinom odlučuje da je disertacija:
  - a. odbranjena,
  - b. odbranjena uz manje izmjene,
  - c. odbranjena uz veće izmjene, ili
  - d. odbijena.
- (3) Kandidatu čija je disertacija odbranjena uz manje izmjene dat će se rok od dvije sedmice da načini tražene izmjene. Kandidatu čija je disertacija odbranjena uz veće izmjene dat će se rok od tri mjeseca da načini tražene izmjene. Po proteku navedenih rokova, postupak odbrane disertacije će se ponoviti.
- (4) U slučaju da je disertacija odbijena, kandidat ima pravo prijaviti novu disertaciju, i to u roku od godinu dana od dana prethodnog odbijanja disertacije.
- (5) U slučaju da je disertacija odbranjena, komisija za odbranu teze priprema izvještaj o odbrani i dostavlja ga odgovarajućem dekanu. Jedan primjerak izvještaja ulaže se u studentski dosje koji se vodi u Studentskoj službi.
- (6) Student čija teza dva puta bude odbijena gubi status studenta.
- (7) Doktorska disertacija dostavlja se u deset primjeraka (najmanje pet u tvrdom uvezu i pet u elektronskom formatu), od kojih se tri primjerka (dva u tvrdom uvezu i jedan u

elektronskom formatu) dostavljaju Nacionalnoj i univerzitetskoj biblioteci Bosne i Hercegovine, te tri primjerka (dva u tvrdom uvezu i jedan u elektronskom formatu) Biblioteci IUS-a.

- (8) Ukoliko je doktorska disertacija koja se radi iz umjetničke oblasti sačinjena u formi notnog, tonskog, video ili digitalnog zapisa, ista se dostavlja u formi u kojoj je i sačinjena, u broju primjeraka navedenim u prethodnom stavu.

Član 30.

(Diploma i dodatak diplomi)

- (1) Student koji je položio sve ispite predviđene za upisani studijski program trećeg ciklusa studija, uspješno odbranio završni rad i ispunio sve ostale obaveze propisane Statutom i ovim Pravilima stiče odgovarajući stepen, odnosno Diplomu završenog trećeg ciklusa studija.
- (2) Uz diplomu se obavezno izdaje i Dodatak diplomi radi detaljnog uvida u nivo, prirodu, sadržaj, sistem i pravila studiranja i postignute rezultate tokom studija.

Član 31.

(Uvjerenje o završenom trećem ciklusu studija i svečana promocija)

- (1) Do dodjeljivanja diplome, izdaje se Uvjerenje o završenom trećem ciklusu studija.
- (2) Senat utvrđuje datum svečane promocije, odnosno svečane dodjele diploma o završenom trećem ciklusu studija.

Član 32.

(Primjena općih akata)

Na sva pitanja vezana za organizaciju nastave i metoda nastavnog rada, kao i na prava i obaveze studenta u toku studija, a koja nisu regulirana ovim Pravilima, primjenjivat će se Zakon, Statut i Pravila studiranja za prvi ciklus studija.

Član 33.

(Primjena Pravila)

Ova Pravila stupaju na snagu danom usvajanja, a primjenjuju se se počev od studijske 2014/15. godine.

Član 34.

(Jezik Pravila)

Ova Pravila objavljuju se na bosanskom i engleskom jeziku. U slučaju neslaganja između bosanske i engleske varijante teksta, bosanska verzija će se uzeti kao relevantna.

Član 35.

(Obrasci)

Svi obrasci koji se koriste u postupku ispunjavanja obaveza iz ovih Pravila predstavljaju sastavni dio ovih Pravila.

PREDSJEDNIK SENATA

Prof. dr Yücel OĞURLU

PREDSJEDNIK UPRAVNOG ODBORA

Prof. dr Hasan Zuhuri SARIKAYA

POTVRDA O OBJAVLJIVANJU PRAVILNIKA

Opravak ovog Pravilnika objavljen je isticanjem na oglasnoj ploči Internacionalnog univerziteta u Sarajevu _____.2014. godine, u _____sati;

Opravak ovog Pravilnika objavljen je stavljanjem teksta istog na WEB stranicu Internacionalnog univerziteta u Sarajevu _____2014. godine, u _____sati.

PREDSJEDNIK SENATA

Prof. Dr. Yücel OĞURLU